ГОДИНА XXIII. На Цетињу, у суботу 1 јануара 1894. БРОЈ 1.

Излази суботом.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПУ и АМЕРИКУ на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата иде се у главним мјестима изворног администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и мјесечно упутницом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописе се не прима.

За огласе плаћа се, по простору који заузму их потпити, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже вријеме попустити се.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком јануара ове године отвара се нова претплата на „Глас Црногорца.“ Лијепо молимо све оне претплатнике који нам од прошле године претплату дугују, да нам исту што прије пошаљу. *Поруџбине без новца никоме се не могу уписати.*

Лист стаје:

За Црну Гору и Аустро-Угарску:

На годину . . . фор. 6. —
На по године . . „ 3. —
На ¼ год. (3. мј.) „ 1. 50

За Босну и Херцеговину и све остале земље:

На годину . . . фран. 20. —
На по године . . „ 10. —
На ¼ год. (3. мј.) „ 5. —

Претплатници из **Аустро-Угарске. (Босне и Херцеговине)** нека шаљу своју претплату **поштанском упутницом** на госп. **Петра Рамадановића у Котор** са означењем да је за **„Глас Црногорца.“**

Претплату на наш лист у **Србији** прима **књижара В. Валожића у Београду.**

Претплатници **с другијех страна и из Црне Горе** нека шаљу своју претплату у **плаћеном до Цетиња** писму на **Управу Државне Штампарије.**

Цетиње, 1 јануара 1894.

Администрација „Гл. Црногорца.“

ГОДИНА 1893.

Црна Гора је до јучер била стан ратнина, и тек послије пошљедњег великог рата ступила је у нов мирни живот — на поље унутрашњег свога препорода.

Читав ред пероднијех година, што нас затече у овоме новоме стању, толико и тако нас је пријечило у нашему препороду, да се разуман човјек мора дивити, колико смо напак напријед корачнули; и тај успјех мора приписати само будној очинској бризи нашега сретновладајућега Господара.

Но, слава Богу, иза злијех обрнуше и добре године. Прошла година била је добра, а ова о којом се растајемо и још боља. Стари људи не памте боље године. Земља је родила обилато свакијем плодом. Жито није никад јевтиније било у Црној Гори. Тако је исто родила и рамна пића за наше сточарство, које је главни извор нашега благостања.

Ово изобиље плода земљаскога осиромаши тај најглавнији извор народног нашег благостања, наше сточарство, које је у злијем годинама морало да сноси све терете кућне, подмирујући што је земља ускратила. По нашијем пазарима није никад стока скупља била него што је ове године. То је најбоља доказ народне свијести, која чува стоку, и хоће да поврати сточарству оно што му је у пероднијем годинама одузето, те тако да осиромаши тај неисцрпљиви извор свога добростања. А то ће се тијем лакше постићи, у колико је пиће изобиље, а здравље у стоци као икад.

Када се тако појединци окриријеше, када се благостање у народу осјети, онда ће и држави осјетити наше снаге, у овом пуном предлежном добу, да настави свој рад на пољу државног и народног препорода. И ја већ ове године имамо да забиљежимо једно дјело будне очинске бриге нашега Господара, по изгледу сасвијем скромно, али у ствари од велике, непроцјењиве користи: то је оснивање земљодјелске школе у Подгорици.

Овоме корисноме дјелу слиједиће и други слични, који ће бити кадри, да подигну народно материјално добростање, које је данас најјача брига Господарева.

На пољу законодавства ступио је у живот закон о пенсијама државнијех чиновника, чим је задоста учињено државној нужди, регулисавши пенсије, којих је и до сада било.

Али уз тјелесну пићу не треба никад да заборављамо ни душевну, која човјека и пијеле народе и у злу подржава и кријепи, као што је и нас кроз вјекове подржавала и кријепила. Па и на том пољу ми смо ове године срећни били. Ту ми разумијемо прославу четиристогодишњице ободске Штампарије.

Сјећајући се заслуга својијех предака и одајући им заслужену пошту, ми и будући отпре народне славе, у народу се буде најљепше и најчистије врлине и јача народна самосвијест, а улијева се вјера у душу народну, да потомци могу бити оно што су им претци били, и да опет могу сванути дани славе и величине. То је била прва побуда ове прославе. А кад је Црној Гори пало у дио, да на овој пошљедњој етопи независне српске земље пошљедњи остатци величине и славе српске засјају прву словенску штампарију, која је ово тако важно културно средство распродила и по другијем српскијем крајевима, и Макаријева слова до данас остала узором штампарима старословенскијех књига, она је свијесно и радосно похитала, да тај догађај из своје прошлости прослави са осталом браћом Србима, и да на ту значајну прославу позове представнике свега Словенства, као и народне своје пријатеље. Одазив ученога свијета велике Русије доносиће благотворне пошљедице и у будућности Словена. Честитања, која су нам стигла са најпримијех свјетскијех огњишта просвјетнијех, свједоче нам, да се и нама почело другачије мислити и на западу европском. А једнодушност свијех Срба, што се том приликом показала у свој интимности својој, обећаје Српству дјелше дане.

Овоме догађају тако радосноме претходило је најновије књижевно дјело Краља-Пјесника; дјело, које су изазвале критичне прилике, у којима се данас грчки народ налази; дјело, које посвуда уздиже клонули дух народни и задахњује миром и љубави расположено и међусобно отуђено Српство; дјело, које је за све то усхићенијем душама срдачнијем проглашено народнијем јеванђељем.

У спољашњем међународнијем односима такођер нам је ова година била срећна. Његова Свјетлост наш Престолонаслједник први пут ове године самостално путовао по Јевропи. Најприје је походио Петроград, гдје је био мјесто Царског Двора за сва пријема. Његова пажња у великој престоници. Ту се младо Краљ користио проучавањем државнијех установа, прегледањем знаменитости и познанством вишега друштва Петрограда, у ком је стекао опће симпатије. За тијем је походио Краљевски Двор у Риму приликом прославе сребрног пира Краљевског пара италијанскога, гдје су били сви јевропски Дворови заступљени. У томе сјајноме скупу окрунисанијех глава и чланова најмлађијех владајућијех Домова, Његова Свјетлост Краљ Данило био је правијем љубимцем. А између осталијех значајнијех телеграма Његовог Величанства Краља Умберта и Његовог Високочанства Господара најбоље говори колика је утисак у Квиринальском Двору учинила ова појава нашега Престолонаслједника; да је пак и у италијанскоме народу пријачала старо симпатије, које Црну Гору и српски народ спајају са Италијом, то се и по себи разумије. Том приликом Његова Свјетлост Краљ Данило посјетио је Његову Светост Папу, што је дало повода успјешнијем рјешењу питања о служби Божијој код црногорских католика на словенскоме језику.

Односаји са сусједнијем нам Турскоме царевинном остали су и ове године најпријатељскији; а у обиру добријех односа са другим нашим моћним сусјетком, аустро-угарскоме монархијом, ова се година може назвати изванредном. Осим свакодневно уредног дочека, што су нашли на бечком двору Његово Високочанство Господар и Његова Свјетлост наш Престолонаслједник, аустро-угарска влада и дјелима је показала своју добру вољу према Црној Гори у питањима економне природе.

Трговински уговор са француском Републиком, који је склопљен на основи најјаче погодности народа, ове је године био ратификован; са италијанскоме краљевином Црна Гора је склопила уговор о издавању злочинаца; и приступила је берлинскоме међународном савезу за заштиту књижевне својине.

Тако је Црна Гора ступила дале и ове године у живљи саобраћај међународни са јевропскијем државама на своју корист и углед.

Погледајмо дакле на годину, која се помиче у прошлост, ми је можемо благосиљати, као једну од чиљенца наше боље будућности; и растајући се с њом, честитамо Црној Гори пјесме дарове, са жељом, да јој наступајућа нова година буде свакијем добром још биријетнија.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 31 децембра.

Одговор предсједника француске републике на честитања дипломатског тијела, поводом нове године, задахнут је највећијем миротољубијем. Г. Карот изјавио је потребу свијетскога мира и сближења свијех цивилизованијех [illegible] и материјалног благостања. Глава франц. републике изјавила је, да Француска остаје вјерна тој тежњи, и да ће и у напријед подупирати интересе мира. Ова изјава из Париза врло је важна и морала би задовољством испунити сваког, ко мир жели; тијем више, што је и италијански Краљ Умберто, истом приликом, изјавио дипломатском тијелу, да нова година донесе јамство јевропскога мира.

Али политичко небо над Јевропом није тако ведро, да се те миротољубиве изјаве могу узети као јамство, да ће нова година мирно проћи, а камо ли да ће мир утврдити. Италијански војнички лист „Есерћито Италијано“ донио је чланак о војничкијем маневрима велесила, које би имале одма с прољећа отпочети. Тај је чланак учинио велику осјетљиву у политичкоме свијету. Сва Јевропа данас, по томе листу, наиђе се на прољећу под оружјем, што је у толико по мир опасније, у колико је опћи политички положај одавно већ до крајности затегнут, а при томе савез француско-руски узео је на себе већ карактер офензијазни.

Овај озбиљни глас уочи нове године има уза-се и неке међународне симтоме, који на добро не слуте. Ту скоро су у Лајпцигу осуђена два француска поморска официра, што су била ухваћена на једном параброду под енглеском заставом гдје даду напрте с њемачкијех обала; па иза тога поротнички суд у Француској ослободио је све оптужене због покушаја крвопролића у Егморту, гдје је погинуло толико Италијанаца. Обје ове пресуде не могу служити на попуштање запетијех односа између Француске с једне а Њемачке и Италије с друге стране, него их и још више затегнуте.

Уз то унутрашња немири више пута нагоне државе на спољашњи рат; а у Италији сицилијанско питање а у Аустрији чешко тако су на себе узели обилан карактер, да је и у Сицилији као у Прагу увелико обсадно стање. Како нам бечки „кор. Биро“ јавља, у Сицилији иде за руком војничкој сили у успостављању реда, али се немири и нереди распростиру и по суводемној Италији. А томе су главни узроци несносни порези и крајња оскудица у народу, који се узроц не да уклонити силом оружја.

У Чешкој политичкијем убјиством Мрше, о ком је напише ријеч, положај је постанио још тежи; а чешки народ не само да је најпросвећенији и најмуђнији од свијех народа у Аустрији, него је и најодданији Цару и држави. Њемци су пак прегнули да силом државне власти чешки народни дух угуше, и да већину становништва Чешке подчине својој сеномнији. О томе тешкоме положају чешкога народа „Варшавски Дневник“ доноси значајан чланак, који овако завршује: „Све зло потиче из туђега господства њемачке мањине над урођеном већином. Аустрија је држава уставна; у основу њеног устава положен је принцип равноправности. Кад је ту устав, треба

га се строго држати. Њемци нас све више подржавају народни словенски органима, и све више потискивају Чехе на њиховом родном крају. У тијем приликама неки дио Чеха на очајања лијевају се космополитолог соијалиста и оснивају тајна друштва, чиј нехотице помагају својим угњетачима, који тако могу биједити ово чешки народ и јаче га притискивати. Па што су ту прави младоческе вође? Они никада нијесу проповиједали ни тутор, ни соијализам, нити су оснивали тајна друштва. Они стоје на земљишту устава, и користе се слободом говора и удружења, која је ујамчена свијем племенима аустријскијем уставом. Они су само храни што се боре против Њемаца, који би хтјели чешки народ да искоријене. Младочеси не траже ни јоте више него што су до сада чешки патриоти тражили. Они траже сједињење земаља Светог Вјечеслава и успоставу чешког државног права. То је био и програм Ригеров и грофа Хохенварта, формулиран у фундаментаднијем члановима, које је и сами Цар санкционирао октобарском диплом. И Младочеси стоје чврсто на томе земљишту. А Њемци се сада користују убијством Мрве, па окривљују нас чешки народ, да застраше чешку аристократију, да се нађе на бечке коалиције, и да продуже досадно стање у Чешкој. У овом тренутку Њемци тријумфирају, но да ће дуго — показаће најближе вријеме."

Тако чешки народ ступа новом годином у очајну борбу за своја народна права; а уз њега су све симпатије словенскога свијета. У тој борби дух чешкога народа неће малаксати; али се вјерујемо, да одговара интересима монархије та борба, коју Њемци шкоди.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Новосадски „Branik" говорећи о политичком убиству Мрве у Прагу између осталога вели:

Нас се на овом мјесту не тиче наше злочинство. Соијалистичким и анархистичким мислима опијени младићи, који су без вишег образовања прочитали неколико соијалистичких брошура, рјешили се да „спасу друштво" и сада раде оно, што и њихови другови на западу. Извршено недјело је политичко убиство, али политичко тежиште иијe не лежи у самом дјелу. У оном сумраку, кад су два злочинца убили трећег, опијанио је мач, не те свјетлуцаве

пало је и на — аустријску власт. Послије тог чина много нам је шта јасније.

Политичка борба чешког народа за своја права увијек је била свијетла, честа и отворена. Да ли су Старо Чеси или Младо-Чеси на врху, свуда је било свиједно. Је ли та борба слабија или одлучнија, то није мијењало природу борбе, она је увијек остала непомућена; то је била политичка, уставна борба, која се отворено и трезвено водила и која је импонирала цијелом свијету.

Но аустријским властима није било свиједно. Таафеова влада наваљивала је Старо-Чехе, што су Старочеси и били потиснути. Дођоше Младочеси и ти се нијесу могли на сврити, ни сјести. Требало им је домаћином досјетљивошћу доскочити.

Ми смо већ рекли, да су и Младочеси често политичка страна. То је једна слободоумна странка, која је истина била одлучна, али која се соијализмом никада свесна није имала. Шта наше браћа чешко државно право, младоческа странка је у неколико и компромитирала. Најдаиред се на напут те странке почеше хватати несносни сплетканци; младићи од 20—25 година, запатлијени помоћи и обећањем радника, који се називаху, да су и они младићи Младочеха. Те младиће заставише и друштво „Омладина," које је имало анархистичку цијеф. Бадава су Младочеси одрицали сваку свезу с њима; противници чешког народа непрестано су увлачили на рад друштва „Омладине," те су тај рад приносили ово доба, да се борба чешког народа изопачила, да су тежње чешког народа опасне не само по Чеху, него и по монархију, династију, на и цијело друштво. И заиста то друштво радило је — нијемо: пријећало је срдо, правило је нереде, једном рјечи својим непромишљеним радом довело је у засјенак досадашњу чисту и отворену радњу чешког народа. Проглашење опсадног стања — мотивирало се радом тог друштва и за сва то аустријски државници су правили одговорним Младочеха, који нијесу хтјели ни да знају за те младе запјенчиће, што се нарекоше — петролеуми!

Било је и логично, да Младочеси нијесу имали ништа заједно с тим младим анархистима. Шта би им и требало тако сумњиво пријатељство?! Младочеси имају за собом богато чешко грађанство, велику интелигенцију и знатне чешке сељаке; они су јаки политички фактори, — шта њима треба стотина гомилера, који су сасвим на свако зло, и који својим радом могу од младоческих вођа с једне стране отјерати досадашње присталице младоческе странке, који не ће ни да знају за соијализам, а с друге стране могу уништити све оне симпатије образованог свијета, с којом су Чеси располагали у својој народној борби?! Бољу је намјера, да су те младе пријатеље били чешки политичари до крајности — исмијани.

Управо те данашње др. Херолд отвара у царевинском вијећу, да је једна од главних полуговоља тог злосилног анархистичког покрета један обичан тајни агент провокатер, да је он позивао нереде, а у исто вријеме стојао је у слази с полицијом. Аустријска полиција је поредила то, па ту је свијетлучи дневник, који је у рукама Херолдовим.

Како сад погледају нереде у Прагу? Кад је полиција све знала и о свему била обавјештена — зашто није спречавала злочине и ситније нереде? Зашто није угушила тај покрет? Зашто није обавјештила и правим тежиштем тог друштва?! Но она није могла, јер погледа, да су они били у њеним рукама.

Ми смо разумијемо. Родили се чеси анархисте, да прогутају чеше политичаре. Требало је замутити сваку борбу чешког народа; требало је ошкадити чисту вјеру чешких борица; требало је опутити чешке вође, те им загурати на врат помиле сваштиње, који ће добијати упутства из — полиције!

Све је јасно. Нађени су несолидни шпијуни који ће заводити непромишљену младеж, да праве нереде, да компромитирају борбу чешког народа, да у чешкоме народу буду бауи за остали свијет. Кад се Чеси нијесу могли сваладати, требало их је понизити и осрамотити. Тој дволичној, гадној борби др. Херолд одговорио је јачину.

Њемачки листови сад да збуне, дувају у друго гајде. Каку да су убице разјарени говором Херолдовим, извршили своје дјело. Но то слабо пријеђи, јер тиме не могу оправдати Херолда, пошто Херолд није савјетовао најтежим Мрвином да га убију; па је учинио то, што би сваки поштен човјек и пријатељ свога народа учинио: расвијетлио је мрежу, која је плетена за чешки народ. Од тога је много важнија, да убијци тога анархистичког покрета у Прагу није био пријатељ младоческих вођа, него да је био друго правно полиција. То је велика добит за чешки народ.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Најобичнији узроци, зашто коњ оболијева.

За цијело је многима морало остати у очи, да од домаће стоке најмање коњи болују од очију и да врло често оболијевају.

Најобичнији узроци, са којих коњи од очију болују ово су:

1. прашан, покварен ваздух у шталама;
2. неподесна амбуша јасала за сијено;
3. ијочњаци на оглавама; и
4. бич.

1. У мјесто здравог, свјежег ваздуха, задржавамо у шталама јаки, за очи штетнијe испарење, које је у толико горе и штетније, у колико су штале ниже. У колико је у њима недовољна свјетлост и промаја, и у колико се штале нечистије држе. — Коњска штала треба своју свјетлост да добија од свога низа коњских глава, и то с оне стране, којој су коњи главама окренути. У сваком пак случају, треба да су коњске штале довољно високе, јер коњ није животиња која воли мрак, као на пр. што волу свиње, које се гоје, мало мрачнији свињац; коњ, напротив, воли увијек видјеу и пријатну свјетлу. Оно јако испарење, које долази од мокраће, може се најбоље одклонити свјежијеходним кровом, добрим натпусом, који је тако направљен, да се пуштенина на њему нагомилава, но одмах одлази, и на посљетку, частим држањем штала.

Подовини од очију обољелих и слијепих коња, добила је ту несрећну болест од прљавих и нечистих штала.

2. Ако јасла за сијено нијесу довољно високо намјештене, онда се часто дешава, да коњи бодљиву, па' осје главе своју у оно. Услед тога се оно надражи, па често одма и погрије у тој мјери, да наступа запаљење и да се том злу не може више стати на пут, но да коњ и ослијепи, тим прије, ако се у том случају коњ од рада и напрезања не попиди, него се још може бити, шкам погрешно поступа и још погрешнија лијечи.

Ово је и сувише мекан орган, који захтијева опрезно и разумно поступање у здравом и болном случају.

3. Много су о томе стручни људи писали и наговјештавали, да су „ијочњаци" на оглавама штетни за коњске очи. У коња лежи око у шиљастом, оштром углу предњег коњског носа; оно стоје далеко у правом положају на дотичној страни и имају далеко шири поглед, но што је то случај код човјека. Но да се коњ не би плашио од изненадних појава, неће се на оглави „ијочњаци," који спречавају да коњ и у страну погледа, него је због тих ијочњака приморан, да само преда се, напријед гледа. На такав поглед нас, није створено коњско око, па се с тога плашимо у неком неприродном затвору наших „ијочњака," на који се коњ никад привикнути не може, само сједом, јер му природни положај ока није за то створен, и онда је свесним природом, за њих слабо, да болује, на непосљетку и да нагуби вид. Искуством је доказано, да „ијочњаци" немају никакве користи, баш напротив, са њима се коњ више плаши но обично, и тако ијочњаци још већим увеличавају оно зло, које треба да отклањају.

С тога немој природи нешто намјестити што јој не треба, без чега она може да буде и што не подноси.

4. Бич је много коњу упропастио, многима и душу вид. Бич је десна рука под непријатном ијочњаком, али њему не треба коња на повјерити, а још му мање бич у руке дати. Суров ијочњак не дам гдје ће коња оборити; он га шиба сваку минуту, а кад хоће свој гњев да оспе, онда шиба и по глави, у ком случају и оно доходи и погрије. Арапи немају бича за своје коње; њима та суровост није на помоћи; они за своје коње имају само једно оруђе, а то су: благе и дијелне ријечи, благим и човјечним поступањем и дијелним ријечима, Арапин сва поштене под својих коња, што пустиће жеље. Његов коњ и нема хрђавих навика, јер их од наших коња њих можемо, али је он своје коње подигао на своје дијете, благим поступањем, а не на — бичем и тодагом. Бич је и узрок многим манама, што их наше коње имају. Истргни бич из руку непријатног ијочњака, па ће и мање бити слијепих и од очију болесних коња.

Поступај с твојим коњем срдачно и разумно, то ће донијети користи твојој стоци, а части и теби и дому твоме!

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

ПОЗДРАВ ОРПСТВУ НА НОВУ 1894 ГОДИНУ.

Славни борче и јуначе
Од старијех од времена,
Да си здраво Србе, дико
Словенскијех од племена!

Да си здраво Црногорче,
Сијетла зубља српском роду, —
Краљу својем очуна' си
Православље и слободу! —

Варвари те бјеху стегли,
Да ти сломе зала срца.
Ал' те мукам муке дала, —
Побједа је твоја била. —

Здраво браћо и ви тамо,
Што Јадранска вал вас буди, —
Српско небо, српска зора
Посијјаваше под вас руди. —

Поред мора Јегејскога
Здраво племе поуздано, —
И то море одавно је
Српском праву освјетлано; —

Македонска браћо здраво,
Здраво Рашка пуна славе,
Здраво Босно земљо мила
И војводство светог Саве! —

Здраво и ви што вам Дунав
Гостопримни праг умиле, —
Здраво да сте соколове,
Здраво да сте ватро пива!

Послије дугих искушења
И великих пашченија

Над костима наших светих
Праћедова — мученика

В'јенац слоге сад свијемо!
Ако слога нас уздрже, —
Том вијенцу назад душмани
Одузети моћи неће. —

Славни борче и јуначе
Од старијех од времена
Да си здраво Србе, дико
Словенскијех од племена! —

Ж. Драговић.

ПОЗДРАВ БРАЋИ

на нову годину.

Поздрављам вас, браћо мила,
Гдје год вас имаде —
Братском шћом и дубављу,
Срцем пуним наде:
На будућност — за све боју
Слогу и братство,
Благостање и напредак,
Слободу, једниство.....
Те да и нам једном сване
Зора дјешних дана —
Да узкрсне српска срећа
Данас усиванна!...

* * *

Поздрављам те — српска дико
Ерцо — синијо дуга;
О! Босанче — поздрављам те
По јаваду снага;
Поздрављам те — Бенцједу
Брате опробани;
Поздрављам те — Далматинче
Славом окићенчани;
Поздрављам те — Старогрбе
Брате нам витешки;
Поздрављам те — Мађеданче
Пјесмице тешки;
Поздрављам те — о! Славонче
Дични српски сине;

Поздрављам вас, соколчад
Српске Војводине;
Здраво брате Србијанче
Шумадијски биљо,
Поздрављам те — из свег срца
Брате Херцегвине!

* * *

Поздрављам вас, браћо мила
Гдје год вас имаде —
Братском шћом и дубављу,
Срцем пуним наде:
На будућност — за све боју
Слогу и братство,
Благостање и напредак,
Слободу, једниство;
Дано свима једном сване
Зора дјешних дана —
Да узкрсне српска срећа
Данас усиванна!

Исиод Лозјена. Цјнегорац.

СРЕТНА НАМ НОВА ГОДИНА!

Година стара биле и прошла
Нова нам свима на добро дошла!..
А с њоме слога, дубав и мир,
Здравље и срећа и братски пир!
Сваком живјело
Што му је мило! —

Ко добре до сад имао среће —
Но сада имао боље и више;
Напредак нашла у свем' имо,
Добри данак — биће примио,
Свачијем се добру весели
Увијек здрав и весео био, —
Све му било честито,
Весело и пожелито!

Ја ти Господ Бог
Испуни и ову жељу срца мог:
Србину све
Године нове

Услишио одавно занијуђи глас —
Послао му спас:

Данас имендане
— Ослобођење и уједињење.

Србија.

ПОЗДРАВ ЦРНОЈ ГОРИ НА НОВУ 1894 ГОДИНУ.

Домовино, најпре тебе
Срећан, честит, нови год,
Јер си ув'јек продољчала
За слободу, за свој род!

Домовино, најпре тебе
Срећан, честит, нови год,
Кад те тако и срећа српској
Журио хита милом броду!

Домовино, најпре тебе
Срећан, честит, нови год, —
И' онда редом сваком Србу
Под небесним овај свод!

С новим детом нова свима
Српским муком' буде прај;
А ти земљо — земљо праста
Напреду нам и јачај!

У чаштиту нов' те уме
Онај што је сада св'јет,
Па к'о птица пренемлива
Ти убрзај јахин лет.

Те што прије отпочнем
Там', на данак жељни нам...
И отриј нам браћу милу
На слободе свети пламе.

Домовино, мајко мила,
Нов' ти ј' срећан нови год!
Дично се, поносно,
Ув'јек с тобом српски род!

Ђ. Перовић.

(**Воденост кромпира.**) За дугу сушу воденасти кромпири нису добри ни здрави. Али воденасти кромпири постају суви и брашнави, кад се за исто пријеме прије пуњења мјеста изван фуруне, или на топлу огњишту, да се просушe. На овај ће се начин испарити сувишна влага, и кромпири ће, кад се сахране, бити сувљи и брашнави. У нашим годинама, кад кромпир воденост бива, и у предјелима, гдје су кромпири обично воденасти, треба домаћице при готовљењу кромпира на најприје начин да поступају.

(**Рано на дренћу.**) Ако је, нарочито млађе дренће много имо пострадало од лечина, на ово ово рано одиста нијесу такве, да дрво од њих мора пропасти, онда се даду најлакше излијечити, кад се премажу добрим водом воском. Премазивањем другим мехом, на примјер плетачом, говеђом балегом и томе подобно, у том случају не даје довољно лијека.

(**О чувању јајаја и бросаја.**) Ово вријеме пред нас најприкладнији јајетају, те је врло ријетка година, а да им јајетова не страдају од продетних мразова, који обично сљедују послѣ тодоста дана. Да те воћке од мразова сачувамо, морамо у мјесецу новембру из' децембру учинити ово: Кад се за шестоно дана лежда ово воћке сирове, треба ово стабла намајета сламног ђубрета или шушња (сувог лишћа.) Под овим покривачем остаје земља читаву зиму сирачута, па је не може отеравати сунчана топлота, јер не могу зраци проћ ђубре до земље да продру. Истина, да ће тим поступком воћке у кретању мало закостати, но неће одма рано с продљета просвјетати. То је најбољи лијек, да те воћке у цвјету не озебу.

(**Учитељи у служби пољске привреде.**) Београдски „Тежак" пише: Господин Министар просвјете упутио је главном Одбору „Учитељског удружења" писмо и тражио, да му одбор у име учитељства изради цјеловиту пројект законски о уређењу ово. школа, с погледом на до сада стечено искуство. Главни одбор уважајући да је ово тежак посао, и да треба да у овом раду учествује што више и што бољих учитеља: позвао је скоро најбоље и најмисленије учитеље из Србије. Тако састављени учитељи са главним одбором саставили су пројект и предали га г. Министру. При прављењу пројекта учитељи су имали на уму и све корисне, које може народу дати основна школа, па нијесу заборавили ни на пољску привреду. У пројект је уношено да свака школа треба да има и мајеју башту, и да та башта треба, да је што рационалније обрађена. А да башта буде обрађена и засађена по њеној или дозом, стављено је статним надзорницима да при прегледу школа и на башту особиту пажњу обрате. — При обрађивању башта много су учитељи говорили да нарочиту пажњу треба обратити на сјалину у којој је школа. Башта би баш мало отеднине за сјалину, дакле веома корисно. — И на дјетињој учитељској скупштини и при расправљању теме „О положају учитеља," говорено је: како би школовање у учитељској школи требало повећати; како би требало да учитељска школа даје и што више знања на пољске привреде. како би код учитељске школе требало имати и опитно поље, на ком би учитељи научили и практично све оно, што им се у школи само теорија из пољске привреде предаје. — За овакав рад нема је част учитељима Србије!

Да поменемо шта би још могли учитељи учинити по напредак пољске привреде:

1. Да поради у својој школи да се што више расирострe и чита лист „Тежак" који издаје „Српско пољопривредно друштво," а у „Тежаку" има увијек обилато, одабране и разноврсне садржине и у њему су поступљене све пољопривредне гране.

2. Да у својој школи агитују за оснивање пољопривредних подружина, које имају веома јак утицај на унапређење пољске привреде.

3. Да наговарају привредника, те да ово склапају удружења на заједничку набавку савршених сјемена.

4. Да доносују „Српском пољопривредном друштву" о сваком корисном предузећу и о оваком постигнутом успјеху у привреди своје школе.

5. Да писменим привредницима препоручују сва издања „Српског пољопривредног друштва," како би се ова у маси што више распрострла и што више читала. Овом приликом привредници би се упућивали на сваки бољи и кориснији рад. —

Кад су досада српски учитељи могли да распрострну друге корисне књиге и да подносиоцу сваку хуману установу у земљи, мислимо, да ће и ово дрворедно чинити, нарочито, кад је ово прави пут који води заједничком напредку.

(**Трговина.**) Ово су цијене на нашијем пазарима:

Подгорица, 20 децембра.

Волови сува од 120 ока 55 онор. — Крави чиста и воћа сува 5 онорица — Уметак 1 ока 4 новчића. — Брашно уметнично 1 ока 4½ новч. — Пшеница 1 ока 6 новчића. — Овас 1 ока 5 новчића. — Раж 1 ока 5 новчића. — Јечам 1 ока 5 новчића. — Пасуљ 1 ока 8 н. — Кртола 1 ока 2 новч. — Масло 1 ока 70 новч. — Сир 1 ока 27 н. — Вуна 1 ока 60 н. — Воска 1 ока 1 ф. и 20 новч. — Јабука 1 ока 6 новчића — Дуван у листове 1 ока 40 новчића.

Даниловград, 18 децембра.

Волови 25—50 ф. — Краве, 15—30 ф. — Овце брава 4—5 онор. — Козје брава 3—6 онор. — Свиње од 3—20 онор. — Уметак 1 ока и по 5 новч. — Пшеница 1 ока и по 8 новч. — Вуна 1 ока и по 90 новч. — Масло 1 ока и по 1 онор. — Сир 1 ока и по 35 новч. — Дуван 1 ока и по 50—70 новч. — Скоруп 1 ока и по 65 новч. — Кртола 1 ока и по 2 новч. — Зеља бијело 1 ока и по 2 новч.

Никшић, 15 децембра.

Волови од 120 ока 42—45 онор. — Краве од 100 ока 30 онор. — Прасе од 18 ока 5 ф. до 5 ф. и 50 новч. — Брава од 15 ока 4 онор. — Пшеница 1 ока 5½ новч. — Уметак 1 ока 4 новч. — Јечам 1 ока 3½ новчића.

Књижевност, уљетност и просвјета.

Државно правни положај Босне и Херцеговине од дра Ханса Шилера преео др. Мил. Р. Васић. Београд штампарија краљевине Србије 1893. Цијена 1·50 дин.

Руско-турски рат од 1877—78 био је између осталога чудновитијех послѣдица, као што је окупација Босне и Херцеговине, окупација Кипра, и окупација Мисира и Тунса, које су дале повода многијем политичнијем спорењима и научнијем расправама. Занимајући се овијем међународним односима, наука је нашла на велике потешкоће, и најчешће при разлагању државно-правног положаја Босне и Херцеговине. Ово овога питања трудили су се први стручњаци европски, као Блунчли, Холцендорф, Мартенс, Најман и т. д., па су се подијелили у главноме у два противна табора. Ослањајући се на Најмана и Холцендорфа у најновије вријеме бавио се тијем питањем опширније и подробније особито Ленг; а Шилеру је био задатак да се свије страно допуне расправи овога питања, с нарочитијем погледом ово Лингово дјело.

У првом дијелу своје расправе Шилер излаже, како је постанак чл. XXV берлинског уговора, који се односи на Босну и Херцеговину. Ту се говори о устанку раје у овијем покрајинама, па се одма прелази на руско-турски рат и сан-стефански уговор. (А рат српско-турски, што су водили двије српске државе, Србија и Црна Гора?)

Прије берлинског конгреса био је склопљен између Турске и Русије санстефански прелиминарни уговор, који је конгрес претресао. На томе конгресу аустро-угарски изасланик грофа Андраши имао је један меморандум, у ком се доказивало, да је Аустро-Угарска највише заинтересована уређењем стања у Босни и Херцеговини. Турска није у стању, да то уређење изведе, а зато би се тијем покрајинама дала аутономија, па би остало отворено отаманско станишта, објаром на Црну Гору и Србију. А Аустро-Угарска је дужна да нијем слободно и отворено, да јој њени најживотнији интереси налажу, да пристане само на такво рјешење босанско-херцеговачког питања, које би бидо у стању да створи трајан мир у овим покрајинама. Инглеска изасланик Солсбери на то је подијо конгресу предлог, да се ово покрајине повјере окупацији и управи Аустро-Угарске. Конгрес је овај предлог примио и овако је ту своју одлуку изразио у XXV члану берлинског уговора:

Аустро-Угарска ће окупати покрајине Босну и Херцеговину и управљати ће њима. Како аустро-угарска влада не жели да преузме на себе управу новопазарског санџака, који се простире између Србије и Црне Горе у правцу на Приштину, до ове Митровице, то ће у њему остати и даље турска управа. Но ипак, да би се и у једно страно окупирано земљиште отвореним остало, а с друге слободи и сигурност саобраћајних путова, Аустро-Угарска задржава на себе право, да на цијелом овом простору створе босанске пашалука држе своје гарнизоне, и да им у овијем пашалуку пашеве одређују и трговачке путеве.

Исто аустријска и турска надлежности да се у међусобности у овој ствари споразумају.

Аустро-угарска је одма похитала, да послѣдње ово покрајине. Главнокомандујући одређене војске надао је проклијацију на становништво покрајина, којим га позивље да пријатељски прими окупационе трупе. У томе прогласу аустро-угарски генерал вели: „Велики и тешки догађаји омогућили су вашој влади, да на стабилној основи успостави мир и ред, на којима почива народни благостање. Надахнут жељом за ваше добро, Његово Величанство Султан нашао се побуђен, да нас повјери заштити свога мјешног пријатеља, Цара и Краља." По овим го становништво окружи се они раде тој окупацији, и тек послѣње два мјесеца прошлијех сувоба окупација је била свршена; а Нови Пазар остао је опет у руци вијеног у пуном отворима. Турска пуномоћника у Бечу нису је протестовао против брутаног поступања аустро угарске војске; а аустро-угарски посланик у Цариграду одговорио је Порти тамо, да је могла разумјети, да мјешане пријатеље мјесу учинили у Бечу изванан обећањи утисак.

Пошто је насилно заузимање новопазарског санџака захтијевало много жртава, аустријска влада ступила је у преговоре са турским и конвенцији, која је била потписана послѣдње године у мирису у Цариграду, и која нарочито вели у уводу, да окупација не ограничава суверено право Ј. В. Султана над овијем покрајинама. Овом се конвенцијом уједначава мухамеданима потпуна слобода вјероисповиједа; даје Султаново да се сломиње у јавнијем политичним мухамеданским пашо и прије окупације; а у колико би било у обичају, да се на мукаратима развија турска застава. Приходи овијех покрајина да се употребљавају искључиво на њихову потребу. И турски војници остају и даље у слободном примету. Питање о поступању са становницима Босне и Херцеговине у цјеловитијем остављено је да се нарочитијем споразумом уреди. Најпослије се одређује право Аустро-Угарске, да посједне послѣдње тачке у новопазарском санџаку. И овдом ово конвенције довршена је била окупација.

Послѣдње године опет у марту аустро-угарска влада закључила је конкордат са екуменскијем Патријархом у Цариграду о уређењу прилијежјем односа православне цркве у Босни и Херцеговини, по ком је Цар аустријски добио право да именује владике, а Патријарх је задржао своје право да их посвећује.

Мете године 1880 у марту, дакле још пуну годину и по послѣ окупације, аустро-угарска влада увела своје конзулате по Босни и Херцеговини; а за тијем су се остале велесиле одрекле свог права на конзуларну јурисдикцију над својим подданицима у Босни и Херцеговини, које право имају по осталијем турскијем покрајинама.

Г. 1881 увиђа се војничка власт, а послѣдње године отпочето је право рекрутовање у Босни и Херцеговини.

Тако је створено стање отвори у Босни и Херцеговини врло чудновато и врло комплицирано, какво примјера нема у историји међународног права. С тога треба једино по опитном начелима међународног права да се рјеши, какав је државно-правни положај Босне и Херцеговине: да ли се покрајине имају још и даље да се сматрају као турске територије, а њихови становници као турски подданици, или да ли је услед окупације Аустро-Угарске и услед мјера, које она досадије предузимала, нестало суверенитета Порте над овијем покрајинама и прешло на Аустро-Угарску?

Овијем питањима Шилер долази на расправу, која је толику пажњу не само научнога него и политичнога свијета на себе привукла.

(Свршетак слиједи.)

(**Нове књиге.**) Примили смо на приказ послѣдње нове књиге:

Руска граматика за српске школе, написао Јаврем А. Илић, професор богословије. Другу издање прерађено. У Београду штампано у краљевско-српској држ. штампарији 1893. Цијена дин. 1.50.

Ово је руска граматика добро удешена за српске школе, а прерађено је у овом другом издању по књигама: „Практична граматика руског језика за самоуке" од академика Пера Будмана и „Руског правописавања" од академика Ј. К. Грота.

Руска књижевност заузимаће већ такво мјесто у свијету, да се руски језик у великим учи и распрострe по западној Европи; нама ли је потреба ученом Србину, да изучава руски језик, Србину, који је најсродији Рус, и који по томе најлакше може да научи руски! С тога нам је г. Илић учинио велику услугу овијем својим радом, који напоријеје препоручамо особито млађијем ученицима Србима.

Задушбина сијевао Милорад П. Шапчанин. Натрађено задушбином Илије М. Коларца. У Новом Саду издао и штампао А. Пајевић 1893. Цијена 40 новч.

У уводу мјесним опано управља рјечи старим побожним Србима: „О, свијетла и велика стара српска господо! О, ви честити и приједни стари српски духовници! И ви стари, приједни и побожни штитори и приложници наших светих задужбина по свима земљама српским, сви се ви потрудисте, Богу и народу много приврједисте и приврјеђено пријазно сачувасте и нама предадосте. — На сво вас мислих, честити господо и оци, сва вас видјех и чух, ваш свјетлости дах осјетих у себи, нада пјесма и писах ову смјерни сјајо. И у нашом добу бјесне рушобе, дивљине и страсти, и ви се боратте с тијем народима разнолика рода и обичаја; али све те тамне нашега доба нијечелоше, легоше у гроб нјечна заборава, а свијетли спомени честитих наших дјела осташе и до данашњега дана у нашим задужбинама, и казују нашу велику доброту и љубав к Богу и човјеку. Ви сте потомцима утјешно свједочанство: да ће све сабласти, што тиште и жалосте садашњи нијем, нијечемути пред свјетлошћу Божје правде и истине, а потомцима нјешна остаће у насљеђе само наша добра дјела, да свијетле младим поколењима наш драге и свете задужбине данашњих времена. — Ви сте у блаженим насељима, велики претци наши, и примате награду добрих дјела наших; ми вас поштујемо и љубимо ваш свој узор, своја свјетила, своје елеонске горе, на које се нијемо да се преобразимо, да одахнемо од бурења свакодневнога, и да ушнемо благодетно миро духа небесноога, којим се тако добротворно освежавају срца сваје земаородних. Све је проклето у своме свијету вечерњем, само се ваше празничне године не троше; на служите духом и истином, пазите измирну и нјежности полиме једином најмилијем идеалу, и ви то трептите нјечитим блаженством у „одјеку небеснијем". у Богу. — Слава вам, наши добротвори и задужбинари, јер је ваше царство на овом и овом свијету!"

Овај дух патриотско-религиозно моралног дише се свака страница овога нјесмиченога дјела, што ово године српска књижевност пружа српскоме народу као божанан дар. Дјело је написано по народној пјесми о зидању Раванице (Српске народне пјесме, скупио В. Караџић, књига друга), само се уводи неке старе пуштиње, које загонара Југовића, те смањише мајсторина велику надницу и насојницу, што је био Цар Лазар одучио; тај пуштиња је богомиа, који своја начела нашао и пред царем неустрашивно исповиједа.

Проста народна пјесма занимљиво се у овом свјеву развија у одлуци Југовића, који престављају омладину, који хоће да лише нас од старијех; и у послѣдицама те одлуке противу ове царске. Ту посредује Живан Хомоланин, који Југовићима говори:

Добро нас је мало пропојуваст'
И потроште рђу почетину,
Што је у нас лежала прерах бала
Кад се младци на пјевању путу
Онда нада бунила остте,
Дођу а себе чрну се и сјају
И постану честити и свецки.
Тешко онаме где је младост пусту,
Где старији не слушају млађег,
Где не слушају млађе старијеста!...

То посредовање успијева. Расрђени стари Југ Богдан мири се са синовима. Цар иранта Југовићима, са овом опоменом:

Прва мудрост младићеска је глава,
Да прецјенит уже: коме хвала
Поклонити веру и послушност,
А не детет' за сваким вихором,
Који прави пред сталама твојим!
За младости здравље се прибира,
За младости и разум се тече,
За младости будућност се вида...
Тешко нама! Тешко сваком оном,
Који чешља прогрунуле власи
А о туђој памети премисли.

За тијем је водирен потпуно Раде војвода са мајсторима и сарасорима, на Цар иде у Раванику, гдје га Патријарх дочека, и војвода Радо подноси му изучене пјесмиће:

На крају се Раванице
Златни прсти ђеца —
Задушбина твоја Цара
Готова је.
Бога молећ да ти Господ
Срећна сама дада.
Мајсторина слуга твоја
Слуга Радо.

А Цар изучи игумну Арсенију, који заночиње са мноцима у глас пјевати: Тебе Бога хвалим, — и овако пјевајући свечани ход иде кроз простраму раваницу манастирску. Тијем се завршује.

Сијо се у свет чита, а перо Шапчаниново одмах већ нас привлачи и узвиже.

Нека му је и на овом дијелом божанном дару од свеће срца хвала!

Т.

Ђорђе Стивенсон (George Stephenson) створилац гвоздених путева и локомотива. Слава на живота за народ написао В. О. Хоре, преео А. М. Матић гимн. професор. Са четири слике. У Н. Саду издавачка књижарница А. Пајевића 1893. Цијена 30 новч.

(**„Балканска Цвијета" у Ерцег-Новом.**) Из Новога у Боки Которској добили смо послѣдњи допис:

Чувено пјесничко дјело, које је нашло у свима европским критичарима повољне судије — то пјесничко дјело витешкога Господара Црне Горе, Књаза Николе I. читали смо, мало је да га слава душа на изуст не зна — на ово страно — али га нијесмо имали прилике гледати на позорници — у животу — гледати живе типове и слушати њихова мртва слова која су на хартији поређена, а која је велики ум витешкога пјесника створио. Та давна жеља испуниле нам се на други дан Христовог рођества. Српска позоришна друшина Николе Симића дошла нам је у госте прије 17 дана, али није могла отпочети свој рад одма због неуредности друштва

лијдовог, јер му ствари не бјеху дошле из Гружа. Очекивање је пренуло сваку мјеру, јер је могао отпочети свој рад тек прије 8 дана. Представе су увијек а друштво је добро увјежбано. Све је добро, ал је народ с нестрпљењем очекивао дан кад ће се „Балканска Царица" представати, па је слабо посјећивао друге комаде. И дође дан, дан жељени. Освануше плакати по кућама: „Балканска Царица." Свијет је раздрагано божићом славом, — славом рођества Христова — јурио у позориште. Дворана је мала у Лесковцу, али су срца велика.. препуњена нестрпљењем... срдачном славом, на се то начичивало, с мислиш, подавиће се народ. Жесско и мушко па и дјеца — све је то дошло да види и чује — „Балканску Царицу." Било је преко двјеста душа, у оном малом простору, скоро се дисати није могло. Први звиж звонца са позорнице огласи да се народ стиша — на један мах пресјече шагор и говор, а скоро и дах, све се претвори у ухо. Друго звиж и завјеса се отвори, и са позорнице грману „живот је мучан..." „ал над многе човјек да постане за ред и вјеру, за вјеру свету, за науку, славу, вам пресјетоту" — Тада: „Богу су миле слободни људи..."

Представа траје... одушевљење расте... тапшање и усклици свијета: живјела! и живио! пре се зрох дворану. При путу се патвори завјеса... пјесми гуну и душа могу пређе у нјен посовске химне: „Боже братимства..." раздрагана срдца срца завјешане патриотске пјесме, дан их не пресјече сладак пјев „Иван богова" водо са позорнице.

Сврша се први, други па и трећи чин. Течајем цијеле представе било је бурног одобравања и похвале особито за Даницу, коју је врло лијепо, разумљиво и природно представила госпођа Симић. О госп. Симићу, управитељу, нећу да говорим много, пићете га и просудите његову умјетност. Нас је онђе занио својом мајском и игром, нас да у њему гледамо патриотског Дечка; ону нијерну душу, оно поштено срдно срце, коме је вјерни и Црна Гора и слобода мила — све, а при томе јунак од јунака... Госп. Бјанић, као Ибрахим-ага врло је рјечито и са пуно завоса одиграо своју улогу. Иван-бег (г. Трифковић,) био је достојан; — мала Ђорђије (г. Стојковић,) добар; — Станко (г. Јанићијевић,) могао је бољи бити, а надамо се да ће и бити за пресог учитеља г. Симића. Г. Јанићијевић игра први пут улогу Станка, и задовољно нас је, ал оно строгог критичара — не. С тога нека се труди и нека учи, талент је ту. Госпођа Бјанић, у улози Марте била је на свом мјесту и одговарала својој задаћи на чему смо јој захвални. Остала господа била су задовољавајућа.

Ово је у кратким потезима извјештај о врло представи „Балканске Царице" у овијем странама. Ми смо пуно захвални далматинској влади што је дозволила представљање „Балканске Царице," али нам је право што је оволико бриселе. У „Балканској Царици" износе се ствари из прошлости, описује судбоносни догађај једнога народа — па ма тај народ био и српска, шта мари? Зар нама много воје може да укаже претом на бурну прошлост свога народа — као Срби! Та то је прошлост, а прошлост предаје у историју, која се оставља у дамет поколењу... — Него, хвала јој нека и на овој вјешци што нам је опружила.

Срдачно ви поздравља и честита нова 1894 година. Бокез.

(**У срп. књиж. задругу.**) уписали су се код друштвеног повјереника г. Павла Поповића на Цетињу још и ови:

За осниваче:

58. Г. Божо Новаковић, предсједник опћине цетињске;
59. „ Мавра Божовић, брит. аћутант;
60. „ Милош Драгић, управитељ државне штампарије;
61. „ Цетињска основна школа.

За уплатаче:

30. Г. Радоје Поповић, учит. цетињски;
31. „ Радомир Поповић, брит. аћутант;
32. „ Васо Радуловић, трговац.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 31 децембра.

(**Божићни празници**) прођедени су у престоници исеђо у потпуном реду. На бадњи-дан у прваме мраку, кад су испред Свјетлог Дворца запуцали револвери, одазваше се из све варошиће, и то је био знак, да се уносе и пале бадњаци. Пуцњави и пјесми радујућијем се до зоре; па се одмах у цркву манастирску, гдје се богослужење свршивало до 8 сати. На богослужењу је био Његово Високопреосвештенство Господар. Одмах на пријеп пошло се на честитање у Свјетлог Двор. Честитања је примала пиједа Високопреосвештена Породица. За тијем је слиједило честитање по осталијем кућама читав дан. Његово Високопреосвештенство такођер изводио је, по своме лијепоме народноме обичају, обрадовати честитањем куће Своїих исповедостојника. — Трећи дан божићни у 8 сати у вечер биле су позване у Свјетлог Двор одличније фамилије са дјецом, гдје су дјеци дијељени божићни дарови. Ту су биле и све ученице средњијег дјевојачког института са начелницом и учитељицама. Тој радости дјечијој били су присутни и чланови дипломатског тијела. За тијем је слиједила игранка до близу поноћа.

(**Личне вијести.**) Енглески отправник послова, г. Кемеди, стигао је оновадне на Крса преко Котора.

(**Одликовања.**) Њ. Висок. Господар наволио је одликовати г. Свијета Греговића, посједника у Кастел Ластви, III степеном Данилова реда; г. Пера Греговића, посједника у Кастел-Ластви IV степеном и г. Студеног полицајстеру у Бечу V степеном истога реда.

(† **Јово Скобла.**) Из Београда стигла нам је телеграфом лијепи на Божић тужна вијест, да је тај дан преминуо Јово Скобла, честити Србин и познати патриота из Лијева у Босни. Покојник је овдје стекао личнијех пријатеља и поштованија још од крштења нашег Престолонаслједника, на које је веселе и он био похитао са Србима из равнијех крајева. За тијем је и кашње неколико пута долазио. Његова постојаност, пожртвованије, скромност и мудрост у патриотскијем подвизима могу послужити за узор сваком патриоти. Као такав заузимао је најугледније мјесто међу босанскијем емигрантима у Београду, гдје је нашао братско уточиште себи и својој фамилији. Цијенећи његове патриотске заслуге, грађанство четињско приредило му је у срдњеду свечани парастос у Владикој цркви. Црква је била пуна народа; сви је држаху запаљену воштаницу у рукама; а „Со свјатими упокој" одјекивало је на моленима. Послије парастоса дошло се у редоредну нашега листа, гдје се за кратко вријеме пред душом покојниковом и о њему лијепо говорило. Отворен је г. Томаш Вукотић у име свијех присутнијех бројјаном изјавио породици покојниковој у Београду искрено сажалење у посредној жалости за вјечнијем покојником. А г. Радоје Црногорац испјевао му је шљедећу пјесмицу:

Као Србину
И ка' јунаку,
Ка' подмлатку
И ка' Вошњаку.

Рекн ћу овдје
Ријечи двије:
Да нас твоје
Умрло није!

Лака му српска земља и вјечна вјечна успомена у Христу!

(**Врјеме.**) Свијет, што је било почео падати испред Божића, падао је непрестано и на Божић, тако да је био прекинуо колеки саобраћај не само са Котором него и са Подгорицом. На су наступили сухи и студени вјетри дани. Путови су прочишћени и јучер су већ почели кола из Котора долазити.

РАЗЛИЧИТО.

(**Убиство изадјице.**) У Прагу је убијен неки рускинчарски монах Рудолф Мрва, називан топчанским Рајолетом, а који је у посљедње вријеме био толико помјан по јавним листовима. Он је био и узрок посљедњим догађајима, те је у Прагу увеђено опсадно стање. Тај Мрва је био у дјеци, те је с тога и назван топчанским Рајолетом, иако се у једном умотвору од Виктора Хија назива неки сурвин особа. Њему је сада истом 20 година. За ж ремоне, на то је и позвана др. Херолд, младочешки посланик, помоћник у цареградском вијећу, да је он с чешку младежи тако звани „agent provocateur" (изазивач) ниво на дотошње немира у Прагу а после на полиција потпаливно. Он је саставио више потајних друштава, међу којима је било највеће „Омладина," од којега 76 чланова данас је пред судом. Ухваћена млађе, сваиваши да Мрву да је нож надајрио, толико је омрзла на ђ, да је он изјавио на то и главом платио. Мрва се у свом стану вартио са своја два друга Долежалом, бравареним мајстором и Дрегуном, сиромаром, од 2 до 4 сата по подне. Цијелом тетка, код које борави, не бјеше дома. Ово 4 сата долазила је тетка кући, па опет на тим отишла. Ово 8 сати дошао је у мом Дворжак, други бравареним мајстор и друг Мрвин, те овога затекоше под бројјаним дрветом у крви, заклана. Одмах позване лјечнике, који је изречено, да је Мрва умрем, јер му се на врату нашло неке трагова, да је дављен а уз то и ножем потођен у срце. По познијим гласовима ухићени су и Долежал и Дрегун, који су, како се говори, признали, да су они умрли Мрву због издајства. Како се прича, убијен је Мрва детаст учи рефе дина цара и врлда драгоцјено свјетиу на вјередо, због којих је затим нарећено опсадно стање. Он се налазио готово при сваком вјереду или полиција на је био и ухваћен или набрзо и ослобођен. О тога се посумњало, да је он био у договору са полицајном влашћу, да би се путем плаћа свјетиа могло увести изузетно стање. То је, као је речено горе, спомињо у парламентарном вијећу и др. Херолд.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА".

ПАЛЕРМО, 24 децембра. — Проглашено је обсадно стање. Генерал Мора наименован је изванредним повјеренником са пуном влашћу. Заступник Дефелиће ухваћен је на дјелу у преступу.

БЕРЛИН, 24 децембра. — Гурко је позвао професора Бергмана у Варшаву.

ПЕТРОГРАД, 24 децембра. — Муниципално вијеће занима се пројектом сајенке изложбе 1903.

АТИНА, 25 децем. — Њемачки министар предао је влади ноту коју протестира против уништења гарнизија и смањења добити државног дуга.

ПЕТРОГРАД, 25 децембра. — Нова крстарица „Рурик" одређена је да се придружи средњемоској флоти.

РИМ, 26 децембра. — Позвати су на оружје инфантерија берсаљера прве категорије из 37 дистрикта краљевине.

РИМ, 27 децембра. — У Сицилији је власт скоро са свијем успостављена. Мора је издао прокламацију, која позиваће већину добрајех грађана против малог броја бунтовника.

ПАЛЕРМО, 28 децембра. — Предузете мјере осигурају ред. Мора је установио три војничка суда, у Палерму, Месини и Калтанисети.

ПАЛЕРМО, 29 децем. — Уједа предстојећијех мереда, гарнизом по многијем опћинама у Пуља и Калабрији биће појачан. У Риво озбиљна побуна. Бунтовници су запалили неке куће.

ПАРИЗ, 30 децембра. — Велика осуђен је на смрт.

РИМ, 30 децембра. — Тишина слиједи на Сицилији. У горњој Италији неки нереди радничке. У Торину умишење анархиста.

ПЕТРОГРАД, 30 децембра. — Државни буџет за г. 1894 даје суфицита 10 милиона рубаља.

ОГЛАСИ.

ЗА СВЕШТЕНИЧКА одјела дубла, десина, перунева, адапина, шпијешког дистера, за лијепо дебеле чоје са вунастим наличјем, даље, разноврстне постаје у свима бојама, па и у оним које нису прикладне великодостојници носе, појасеви тенђер у свима бојама, за пјевачке двоскоста крста и крстова, а по мустри које сам у Петрограду и Москви лично избрао, света горе реченог имадем увијек у непрекидно великом избору, цијене су врло умјерене а мустре шаљем бесплатно.

Давид Ћурчић.

(3 - 3) Нови Сад, (Neusatz, Ungarn) главна улица у свештеничкој кући.

New-Jork

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАВАЊЕ ЖИВОТА.

установљено 1845 године.

У Аустрији дозвољено одлуком дана 25 јула 1878 Високог Цар. Кр. Министарства Унутрашњих Дјела

Иметак на 1 јануара 1893: 712 милиона франака.

Нови послови у години 1892: 66.269 Полиса са осигураним капиталом и од **899 милиона франака.**

Осигурања у снази на 1 јануара 1893: 224.008 Полиса са осигурањем капиталом од **3572 милиона франака.**

Чисти претјечак од свију **добитака** на 1 јануара 1893:

87 милиона франака.

New-Jork је један **врсти међусобни завод** (нема акционера и није никада ни акционера имао), те с тога сав иметак, па и сав добитак, што од промета посала испада, припада искључиво, једино и само осигураницима.

20 годишња мјешовита осигурања, што су протекла у годинама 1892 и 1893, са **20-годишњим прикупљеним добитком,** пружала су осигураним не само заштиту осигурања за све трајање осигурања од 20 година, него још сумарно **4-4½ %-тну закладу од имотка над имотама** свију од њих плаћених премија.

Умножавање нових посала годину 1892 код **New-Jork-а** било је **веће,** него и код иностраног другог друштва за осигурање живота на свијету.

Претјечак New-Jork-а јест **већи** него ли претјечак иностраног другог међусобног друштва за осигурање живота на свијету.

За 23-годишњега рада свога у Америци друштво **New-Jork** исплатило је осигураној чељади у Америци, дотично њиховим наслиједницима, преко **110 милиона франака,** а никада није било ни **једне** размирице, ни **једнога** спора.

Све полице **New-Jorka** издане у Аустрију исплаћују се искључиво у **Аустрији,** а друштво је искључиво подложно аустријским законима и судбеним одлукама.

Опћа Управа за Аустрију:

Беч на Грабену бр. 8 (у друштвеној кући) (Wien, 1., Graben 8).

Главна Агенција за Котор и Боку

ШПИРО ЈОВАНОВИЋ у Котору.

ПОЗИВ на куповину Српска I класе 7 са коли крал. срп. држ. класе Лутрије, са приредбе цијене, прво вучење биће 10 јануара 1894 год.

Од 30.000 Српска има 15.000 добитака.

Главни згодитци. **150.000. 75.000. 30.000. 10.000. 25.000. 20.000. 15.000. 10.000.** и т. д.

Цијена Српскима:

(1/1) цијела стоје 24 динара
(1/2) половина „ 12 „
(1/4) четвртина „ 6 „
(1/8) осмина „ 3 „

Подписати продају исто српска и под гарантијом бијеле извјешћа, као и план извлачења одмјемо играчима на захтјев бесплатно. За тачну и солидну услугу јамчимо

Мордохај Коен и Син

банкарска предузећа крал. срп. држ. класе Лутрије

(8 — 10) Београд.

КУПУЈЕМ

из свијех врста употребљених пушчаних шкатулаца бадњу, сачмарке и остарене пушке са кајишима кајишима. Обратите се ако треба на вјеру.

(3 - 3) **Praha — Vinohrady** 772 (Čechy).

Уредник **Др. А. Томановић.** Издавалац: **Држ. Штампарија.** У шт. држ. државној штампарији.